

Feliç trobada amb Sant Fèlix

DANI VIVERN

A l'escenari gironí hi conviuen realitats —com els setges, els aiguats, el passat romà i carolingi, la catedral, el call— i un atrezzo: la Cocollona, la Bruixa, uns banys àrabs en què mai no van xipollejar musulmans, Josafat... L'obra funciona bé, però amb algun actor que fins ara no tenia gaire text: Sant Feliu, o Sant Fèlix per als que n'han sentit a tocar campanes. Totes dues formes són correctes: la primera, per a ús diari; la segona, per a diumenges, festes i rememoració llatinitzant del sant que, segons la llegenda i les aproximacions arqueològiques recents, va donar origen al primer temple cristià de Girona, al segle III. Com qui diu, ahir.

Naturalment, el temple actual no és d'aquella època. Se'n té documentació des de l'any 882, i el seu campanar es va aixecar en el segle XVI. L'origen, l'evolució arquitectònica, l'estructura, els estils que hi conviuen, les obres que conté... fins als personatges que intervingueren en tot aquest procés, i molt més que això, ho ha condensat Pere Freixas i Camps en un bell llibre. Freixas, doctor en història de l'art i director durant més de tres dècades del Museu

d'Història de Girona, ha fet un treball simfònic comparable als que s'han fet darrerament sobre la catedral (Quim Nadal, el 2002, o Marc Sureda, el 2005). L'Ajuntament de Girona, impulsor de l'edició, ha posat fi al greuge que representava no disposar d'una obra d'envergadura dedicada a un dels símbols protagonistes de l'*skyline* gironí més vistos i alhora menys coneguts.

Perquè, què en sabem —fins i tot els peripatètics gironins de tota la vida— dels ets i uts d'aquest temple coix però altiu alhora? Havia d'haver tingut dos campanars, és evident. Però l'únic que té està truncat. No es va acabar? Un llamp el va escapçar? Pocs podrien explicar que Sant Feliu va funcionar com a catedral de la ciutat fins al segle X. Per no saber, n'hi ha que encara no s'han assabentat que és, des de 2011, basílica menor, com la de Castelló d'Empúries.

Pocs podrien explicar que Sant Feliu va funcionar com a catedral de la ciutat fins al segle X

FREIXAS I CAMPS, Pere

La basílica de Sant Feliu. Primera catedral de Girona

Ajuntament de Girona, 2016
260 p.

Respecte a allò del campanar truncat, ja avisem el lector encuriós que l'enigma queda resolt en aquest text. Que, per cert, potser per analogia amb el campanar presenta un lleuger escapçament d'algunes regles sintàctiques i frases que podrien haver estat més senzilles o, si més no, amb una puntuació més coherent.

De format manejable, i amb un equilibri gairebé matemàtic entre text i imatges de molt alta qualitat, la majoria a plana sencera, el treball que signa Pere Freixas és apte per a experts i estudiosos i per al públic en general.

Elegíacs i iàmbics

GRISELDA OLIVER I ALABAU

Els orígens del terme *lírica* ens porten fins a la Grècia arcaica, que és quan apareixen un tipus de composicions breus per ser cantades, acompanyades pel so de la lira, tant per a una sola veu —és el cas de la monodia, amb poetes com Safo— com per a cors, en què sobresurten poetes com Píndar. La majoria

d'aquests textos ens han arribat de manera molt fragmentària.

La publicació en català de poesia lírica grega és gairebé inexistent i, per tant, sempre benvinguda. El 2016 va sortir a la llum la *Poesia lírica grega. D'Arquíloc a Teognis*, en edició bilingüe (grec antic - català). Tanmateix, tot i portar per títol *lírica grega*, el llibre

D'Arquíloc a Teognis
Poesia lírica grega

Trad. i intr. de Joan Ferrer Gràcia
Edicions de la Ela Geminada
Girona, 2016
283 p.

El misteri de les joies

ESTER SEGUÍ BRUNET

El príncep georgià Alexis Mdivani i la baronessa Maud Thyssen s'estimen. Som a l'any 1935 i el Rolls-Royce que el príncep condueix, a gran velocitat, s'estavella a la carretera que va de Corçà a Figueres. Ell mor a l'acte; ella és traslladada a una clínica de Girona. Es tracta de l'esposa del magnat alemany Heinrich von Thyssen (pare del Thyssen que es va casar amb Tita Cervera). Mdivani era germà de Roussy, la dona del pintor Josep Maria Sert. La parella s'estava, juntament amb Dalí, al Mas Juny de Palamós, propietat del pintor Sert.

Aquesta és l'arrencada de la trama d'*Un secret de l'Empordà*, la primera novel·la d'Imma Tubella (la Bisbal d'Empordà, 1953), doctora en ciències socials i rectora de la Universitat Oberta de Catalunya entre el 2006 i el 2013.

La història està narrada per en Joan, un «modest historiador local» d'Albons, que el 1992, en plena eufòria olímpica, explica els fets segons els seus records a un misteriós crític literari alemany, en Fred. Després de descriure amb exactitud la visió d'en Joan dels esdeveniments, Tubella arriba al cor de la història que dona sentit i valor al llibre. En plena postguerra, el 1942, la Gestapo, diuen que per intermediació del baró Thyssen, que col·laborava amb els nazis, es va presentar diverses vegades a Albons per reclamar on era el maletí de pell de cocodril que contenia les suposades joies de valor incalculable amb què viatjava la baronessa Maud. Però el poble d'Albons, talment com a *Fuenteovejuna*, calla. Ningú no ho recorda i, com ens explica en Joan, «les tinguéis qui les tinguéis, bon profit! Tot mentre no fossin a les seves mans i servissin per subvencionar més crims». Fins i tot, en una llicència de l'autora, apareix un Himmler interessat en aquestes joies.

L'estil de l'autora s'omple de referències que poden anar des de la guerra i la postguerra fins al menjar i el viure a pagès. Tubella fa servir aquest episodi per fer una radiografia de les diferències

TUBELLA, Imma
Un secret de l'Empordà

Columna. Barcelona, 2016
207 p.

que hi havia a l'època entre els pagesos d'Albons, feliços amb el poc que tenien, i l'aristocràcia decadent europea, infelicitat malgrat posseir grans fortunes, en una Europa d'entreguerres.

Coneixedora de la història, l'autora aprofundeix en un secret desposseït de grandiloqüència i d'artifici, escrit amb ritme i amb respecte al llenguatge, per compartir-lo amb el lector. Una novel·la que es llegeix de gust.

no inclou cap poeta líric, sinó poetes elegíacs —utilitzaven metres no lírics, com l'hexàmetre o el pentàmetre— i

iàmbics. No és una elecció editorial estranya: Joan Ferraté, al seu *Líricos griegos arcaicos*, també hi va incloure els iàmbics i els elegíacs, a part dels pròpiament lírics. Com que es tracta d'una obra adreçada al públic general, descarta els poemes més fragmentaris, encara que sorprèn l'omissió de l'epode de colònia, el poema més llarg conservat d'Arquíloc i un dels més interessants.

La traducció del present volum, a càrrec de Joan Ferrer Gràcia, és en vers i «resulta d'una adaptació a la mètrica

accentual o qualitativa de la mètrica quantitativa que regeix els textos traduïts» (p. 31), tal com argumenta el traductor. Aquesta proposta d'adaptació, tanmateix, obliga a versos forçats, com el 8 (10, 3-4D) d'Arquíloc: «Ni curaré res plorant, en efecte, ni més lamentable / res posaré jo tampoc festes i goigs perseguint». O encara, del mateix Arquíloc, 211 (67 D): «Cor, oh cor, per maldecaps de mala eixida sacsejat, / surte'n, d'enemics empenta, plantant cara, l'enfrontat / pit de trampes dels qui et nouen just davant atura't dret [...]».